មូលដ្ឋានក្នុងការបដិសេធការទទួលស្គាល់ និងអនុវត្ត មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបរទេស នៅក្នុងច្បាប់កម្ពុជា

ដោយមេធាវី គឹម សាន*

១. សេចក្ដីផ្ដើម

ការសម្រេចចិត្តរបស់គូភាគី ក្នុងការទទួលយកមជ្ឈត្តការបរទេសមិនចាំបាច់ទាក់ទងនឹងប្រាក់កាក់ ឬពេលវេលាទេ ប៉ុន្តែដោយសារមូលហេតុដែលគូភាគីត្រូវការឲ្យមាន *១.* ធ្វើការដោះស្រាយទំនាស់ក្នុងវេទិការមួយដែលមានតែមួយ ប្រកបដោយភាពឯករាជ្យ និងមិនលំអៀង និង *២.* ទទួលបានលទ្ធផលមួយដែលអាចយកទៅអនុវត្តបាននៅយុត្តាធិការដែលពាក់ព័ន្ធទាំងអស់។[31] ប្រទេសកម្ពុជាជារដ្ឋសមាជិកមួយនៃអនុសញ្ញាទីក្រុងញូយ៉ក[32]ដែលជាអនុសញ្ញាមួយផ្ដល់ការគាំទ្រដល់ការអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យធ្វើឡើងនៅក្នុងមជ្ឈត្តការអន្តរជាតិ។ ប្រទេសជាសមាជិកទាំងអស់នៃអនុសញ្ញានេះ "ត្រូវទទួលស្គាល់មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យទាំងអស់ថា ចងកាតព្វកិច្ច និងត្រូវអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យទាំងនោះ ដោយអនុលោមតាម វិធាននីតិវិធីរបស់ដែនដីដែលមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យត្រូវផ្អែកលើ"[33]។

លើសពីនេះទៀត មាត្រា ៣ នៃអនុសញ្ញានេះក៏បានតម្រូវមិនឲ្យរដ្ឋជាហត្ថលេខីដាក់ល័ក្ខខ័ណ្ឌតឹងតែងខ្លាំងនៅក្នុងការទទួលស្គាល់ និងការអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យជាងល័ក្ខខ័ណ្ឌដែលបានកំណត់ដោយអនុសញ្ញានេះ ឬកម្រៃ ឬបន្ទុកខ្ពស់នៅលើការទទួលស្គាល់ ឬការអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យក្នុងស្រុកឡើយ។ មាត្រានេះកំណត់ពីដែនកំណត់ដើម្បីការពារមិនឲ្យមានការទាត់ចោល

---

[*] មេធាវី **គឹម សាន** បានបញ្ចប់ថ្នាក់អនុបណ្ឌិត ផ្នែកច្បាប់សេដ្ឋកិច្ចអន្តរជាតិ ពីសកលវិទ្យាល័យ Victoria University of Wellington)VUW) ប្រទេសណូវ៉ែលហ្សេឡង់។ បច្ចុប្បន្នលោកក៏ជាបេក្ខជនមជ្ឈត្តករពាណិជ្ជកម្ម នៃមជ្ឈមណ្ឌលជាតិ នៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម (ម.ម.ជ.)។ លោក គឹម សាន ប្រកបវិជ្ជាជីវៈច្បាប់ដើម្បីកាត់បន្ថយឧបសគ្គនានាដែលធុរជនជួបប្រទះក្នុងធុរកិច្ចរបស់គាត់

[31] International Commercial Arbitration for Law Students (2nd Edition, Jeffrey Dasteel), Kindle Book, Loc 4500.

[32] អនុសញ្ញាទីក្រុងញូយ៉ក ស្ដីពីការទទួលស្គាល់ និងអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបរទេស ធ្វើឡើងនៅថ្ងៃទី១០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៥៨។ ប្រទេសកម្ពុជាបានទទួលស្គាល់ អនុសញ្ញាទីក្រុងញូយ៉ក នៅថ្ងៃទី០៥ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៦០ (www.treaties.un.org)។ អនុសញ្ញានេះមានសមាជិកចំនួន១៥០ប្រទេសជាងគិតមកត្រឹមឆ្នាំ២០១៨នេះ ។

[33] មាត្រា ៣ នៃអនុសញ្ញាទីក្រុងនីវ យ៉ក ១៩៥៨។

មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបរទេស តាមរូបភាពបង្កើតទម្រង់ទទួលស្គាល់ ឬទម្រង់អនុវត្ត ដោយការណែនាំឲ្យប្រើស្តង់ដារតែមួយរវាងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យជាតិ និងអន្តរជាតិ។ យើងពិនិត្យឃើញថា ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីបានព្យាយាមសម្របសម្រួលដើម្បីសម្រេចគោលបំណងនៃមាត្រា ៣ នៃអនុសញ្ញានេះ ដែលតម្រូវមិនឲ្យរដ្ឋជាហត្ថលេខីដាក់ល័ក្ខខ័ណ្ឌតឹងតែងពេកលើការទទួលស្គាល់ និងអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបរទេស ជាងការអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យក្នុងស្រុក។ ច្បាប់ចែងពីនីតិវិធីអនុវត្តរបស់ប្រទេសកម្ពុជាបានកំណត់ពីល័ក្ខខ័ណ្ឌទម្រង់មួយចំនួន ដើម្បីទទួលស្គាល់មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យមួយដើម្បីការអនុវត្ត រួមមាន ១. ច្បាប់ដើម នៃសេចក្តីសម្រេចមជ្ឈត្តករ ដែលត្រូវបានបញ្ជាក់ដោយត្រឹមត្រូវ.២. ច្បាប់ដើមនៃកិច្ចសន្យាមជ្ឈត្តកម្ម ឬឯកសារចម្លងនៃកិច្ចសន្យានោះ ដែលមានសេចក្តីបញ្ជាក់ត្រឹមត្រូវ។[34] បើសិនជាសេចក្តីសម្រេចរបស់មជ្ឈត្តករបរទេស ឬកិច្ចសន្យាពុំមានជាភាសាផ្លូវការរបស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទេ ភាគីដែលស្នើត្រូវតែផ្តល់ការបកប្រែដែលមានការបញ្ជាក់ត្រឹមត្រូវ។[35] ការបកប្រែដែលមានការបញ្ជាក់ត្រឹមត្រូវនេះមិនបានតម្រូវថាជាការបកប្រែត្រូវធ្វើឡើងដោយមន្ទីរសាការី ឬក្រុមហ៊ុនបកប្រែសុទ្ធសាធ ឬអ្នកបកប្រែឯកជននោះទេ។ ប្រទេសកម្ពុជាពុំទាន់មានច្បាប់ ឬវិធានទាក់ទងនឹងការទទួលស្គាល់អ្នកបកប្រែផ្លូវការ រួមទាំងអ្នកបកប្រែការងារតុលាការនៅឡើយទេ។ ការបកប្រែ និងបញ្ជាក់ដោយបុគ្គលឯកជនអាចស្ថិតនៅក្នុងភាពមិនច្បាស់លាស់ ថាតុលាការត្រូវទទួលស្គាល់ឬទេ។

ទោះបីជាការយល់ព្រមទទួលស្គាល់ និងអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបរទេសជាទម្លាប់ (Norms) ជាជាងការលើកលែង(Exception)ដែលមានបញ្ញត្តិនៅក្នុងមាត្រា៣ នៃអនុសញ្ញាទីក្រុងញូយ៉កក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ជាតិ នៃប្រទេសកម្ពុជាមានការឯកភាពទាំងស្រុងជាមួយនឹងមាត្រា៥ នៃអនុ-សញ្ញានេះ ស្តីពីល័ក្ខខ័ណ្ឌដែលតុលាការអនុវត្ត (ដែលក្នុងករណីនេះជាតុលាការនៃប្រទេសកម្ពុជា) អាចបដិសេធមិនទទួលស្គាល់ និងអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យដែលបានសម្រេចហើយនៅបរទេស។

[34] មាត្រា ៣៥៣.២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី និងមាត្រា ៧ នៃច្បាប់ស្តីពីការយល់ព្រម និងការអនុវត្តអនុសញ្ញាអង្គការសហប្រជាជាតិចែងអំពីការទទួលស្គាល់ និងការប្រតិបត្តិសេចក្តីសម្រេចមជ្ឈត្តករបរទេស

[35] មាត្រា ៧ នៃច្បាប់ស្តីពីការយល់ព្រម និងការអនុវត្តអនុសញ្ញា

២. មូលដ្ឋានដើម្បីបដិសេធការទទួលស្គាល់ ឬ/និងការប្រតិបត្តិ[36]

ការបដិសេធមិនទទួលស្គាល់ ឬអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបរទេសទាក់ទងនឹងស្ថាប័នដែលមានសមត្ថកិច្ចអនុវត្ត ក្នុងស្រុកដែលទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ភាគីចាញ់ក្ដីស្ថិតនៅច្បាប់នីតិវិធីដែលមានចែងពីមូលហេតុនៃការបដិសេធនោះ និងត្រូវមានការស្នើបដិសេធរបស់ភាគីដែលនឹងទទួលការខូចខាតផលប្រយោជន៍ពីការអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ។ ដោយឡែក តុលាការអនុវត្តអាចបដិសេធមិនអនុវត្ត មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបរទេសដោយមិនមានការស្នើសុំ ដោយមូលហេតុវិវាទនៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបរទេសនោះ មិនមែនជាវិវាទផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ឬការអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបរទេសនោះបំពានលើសណ្ដាប់ធ្នាប់សាធារណៈរបស់ប្រទេសដែលតុលាការអនុវត្តតាំងនៅ។

ទាក់ទងនឹងស្ថាប័នអនុវត្តសាលាឧទ្ធរណ៍ នៃប្រទេសកម្ពុជាមានសមត្ថកិច្ចក្នុងការទទួលការប្ដឹងជំទាស់ ទទួលស្គាល់ និងការដាក់ឲ្យអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបរទេស[37] នៅក្នុងខណៈដែលតុលាការកំពូលមានសមត្ថកិច្ចក្នុងការធ្វើការពិនិត្យចុងក្រោយ ដែលមានសមត្ថកិច្ចជំនុំជម្រះ លើបណ្ដឹងជំទាស់របស់ភាគីវិវាទដែលមិនសុខចិត្តនឹងសេចក្ដីសម្រេចរបស់សាលាឧទ្ធរណ៍[38]។ មាត្រា ៣៥៣(៧) នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី បានកំណត់លក្ខខ័ណ្ឌដែលតុលាការអាចធ្វើការត្រួតពិនិត្យបានយ៉ាងទូលំទូលាយ ដោយប្រើប្រាស់វិធាននីតិវិធីដើម្បីបដិសេធការអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យដូចជា[39]៖

១. ការសម្រេចពីមោឃភាពនៃកិច្ចសន្យាមជ្ឈត្តកម្ម (ឬខ នៃមជ្ឈត្តកម្ម)

២. វិវាទមិនមែនពាណិជ្ជកម្ម ឬ "វិវាទក្រៅទំហំនៃចំណុចនេះ" ឬ "មានសេចក្ដីសម្រេចអំពីចំណុចដែលហួសពីទំហំ នៃចំណុចដែលត្រូវទទួលមជ្ឈត្តកម្ម"

---

[36] យើងសង្កេតឃើញមានការប្រើពាក្យ "អនុវត្ត" ខុសគ្នា រវាងច្បាប់មួយចំនួនទាក់ទងនឹងការអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ នៃប្រទេសកម្ពុជា។ ពាក្យ"អនុវត្ត" ត្រូវបានប្រើនៅក្នុងក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ដោយឡែក ពាក្យ "ប្រតិបត្តិ" ត្រូវបានប្រើនៅក្នុងច្បាប់ស្ដីពីការយល់ព្រម និងការអនុវត្តអនុសញ្ញាអង្គការសហប្រជាជាតិ ចែងអំពីការទទួលស្គាល់ និងការប្រតិបត្តិសេចក្ដីសម្រេចមជ្ឈត្តករបរទេស អនុម័តនៅថ្ងៃទី២៣ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០១។

[37] យោងតាមមាត្រា ៣៥៣.២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី សាលាឧទ្ធរណ៍មានសមត្ថកិច្ចសម្រេចលើពាក្យសុំចេញដីកាសម្រេចអនុវត្តសេចក្ដីសម្រេចមជ្ឈត្តករបរទេស។ ច្បាប់ស្ដីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម មាត្រា ៤២។

[38] ច្បាប់ស្ដីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម មាត្រា ៤៣។

[39] មាត្រា ១៥ នៃច្បាប់ស្ដីពីការយល់ព្រម និងការអនុវត្តអនុសញ្ញាអង្គការសហប្រជាជាតិ ក៏មានចែងមូលដ្ឋានដូចគ្នាទៅនឹងក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីដែរ ក្នុងការបដិសេធមិនទទួលស្គាល់ និងការប្រតិបត្តិ (អនុវត្ត) មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបរទេស។

៣. នីតិវិធីចាប់ផ្តើមមជ្ឈត្តកម្មមិនសមស្រប ឬសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការជ្រើសតាំងមជ្ឈត្តករមិនបានធ្វើឡើងសមរម្យ ឬមិនអាចការពារខ្លួនដោយសារមូលហេតុផ្សេងទៀត

៤. វេទិការមជ្ឈត្តការ ឬនីតិវិធី នៃមជ្ឈត្តការមិនស្របតាមការព្រមព្រៀងរបស់ភាគី ឬមិនស្របតាមបទដ្ឋានគតិយុត្ត នៃប្រទេសដែលមជ្ឈត្តកម្មត្រូវបានធ្វើឡើង។

៥. មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យដែលមិនទាន់មានអនុភាព ចងកាតព្វកិច្ចរបស់គូភាគី ឬត្រូវបានលុបចោលដោយតុលាការនៃប្រទេស ដែលមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យត្រូវបានចេញ។

១. មោឃភាពនៃកិច្ចសន្យាមជ្ឈត្តកម្ម

ជាតួយ៉ាងមាត្រា ៣៥៣.៣.ក នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីអនុញ្ញាតឲ្យតុលាការប្រើហេតុផលដែលភាគីស្នើសុំបានស្នើឡើង ក្នុងការបដិសេធការអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ដើម្បីសម្រេចពីមោឃភាពនៃកិច្ចសន្យាមជ្ឈត្តកម្ម (ឬខ នៃមជ្ឈត្តកម្ម) តាមបទដ្ឋានគតិយុត្តដែលភាគីបានរួមគ្នាកំណត់ជាច្បាប់យោង ឬតាមបទដ្ឋានគតិយុត្ត នៃប្រទេសដែលមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យត្រូវបានធ្វើឡើង[40]។ ជាធម្មតាមានស្ថានភាពពីរដើម្បីបដិសេធ ដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រា ៥ (១)(ក) នៃអនុសញ្ញាគឺ (១). មានអសមត្ថភាពរបស់ភាគី ឬ (២). កិច្ចព្រមព្រៀងនោះគ្មានសុពលភាព ដែលមានចែងក្នុងច្បាប់របស់គូភាគី ឬដែលមានចែងក្នុងច្បាប់របស់ប្រទេសដែលមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យត្រូវបានធ្វើឡើង ប្រសិនបើគូភាគីមិនបានជ្រើសរើសច្បាប់គ្រប់គ្រងលើកិច្ចព្រមព្រៀងនោះ។ ដូច្នេះ ប្រសិនបើគូភាគីបានជ្រើសរើសគ្រប់គ្រងកិច្ចព្រមព្រៀងតាមច្បាប់កម្ពុជា បទដ្ឋានក្នុងការវាយតម្លៃពីមោឃភាពត្រូវកំណត់ដោយបញ្ញត្តិនានារបស់ច្បាប់កម្ពុជា។ មាត្រា៣៥៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ចែងពីអត្ថន័យនៃពាក្យ "មោឃភាព" កិច្ចព្រមព្រៀង ថាធ្វើឡើងបានទៅលើកិច្ចព្រមព្រៀងមួយដែលផ្ទុយនឹងបញ្ញត្តិដែលអនុវត្តដោយបង្ខំ ឬផ្ទុយនឹងសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ និងទំនៀមទម្លាប់ល្អ។ មាត្រា ៣៦៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាចត្រូវយកមកប្រើប្រាស់ដើម្បីវាយតម្លៃសិទ្ធិជាតំណាងស្របច្បាប់របស់បុគ្គល ដែលចុះហត្ថលេខាលើកិច្ចព្រមព្រៀងនោះថាតើមានសិទ្ធិពេញលេញ ឬបានទទួលសិទ្ធិប្រទានពីក្រុមហ៊ុនរបស់ខ្លួនឬទេ។

[40] មាត្រា ៣៥៣.១.ក នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី

២. វិវាទមិនមែនពាណិជ្ជកម្ម

ទន្ទឹមនឹងនោះដែរ តុលាការអាចបដិសេធមិនអនុវត្ត សេចក្តីសម្រេចមជ្ឈត្តករ (មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ)ទាក់ទងនឹងវិវាទមិនមែនពាណិជ្ជកម្ម ឬ "វិវាទក្រៅទំហំនៃចំនុចនេះ" ឬ "មានសេចក្តីសម្រេចអំពីចំណុចដែលហួសពីទំហំ នៃចំណុចដែលត្រូវទទួលមជ្ឈត្តកម្ម"។[41] នៅពេលដែលច្បាប់ស្តីពី មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មមិនបានកំណត់ពីអ្វីទៅដែលហៅថា វិវាទ "មិនមែនពាណិជ្ជកម្ម" គេអាចស្វែងយល់ពីពាក្យ "មិនមែនពាណិជ្ជកម្ម" ដោយយល់ដឹងមាត្រា ២ (ឈ) នៃច្បាប់នេះដែលផ្តល់ការណែនាំ ពីសញ្ញាណទំនាស់ពាណិជ្ជកម្ម។[42] ជាឧទាហរណ៍ទំនាស់មិនមែនពាណិជ្ជកម្មអាចមានរួមទាំងទំនាស់លើការគ្រប់គ្រងកូន រឿងព្រហ្មទណ្ឌ ក្ស័យធន សុពលភាពនៃពាណិជ្ជនាម ឬប៉ាតង់ និងទំនាស់ដទៃទៀតដែលធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់តតិយជន ឬមានផលប៉ះពាល់ខ្លះដល់សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ។[43] គួរកត់សម្គាល់ថា ការកំណត់ថា វិវាទមួយជាវិវាទពាណិជ្ជកម្ម ឬទេ ជាតួយ៉ាងតែងតែត្រូវបានសម្រេចរួចហើយ ចាប់តាំងពីពេលទទួលរឿងក្តីនោះ នៅប្រទេសមួយទៀតដែលមជ្ឈត្តការបានធ្វើឡើង។

៣. ខ្វះការជូនដំណឹង ឬយុត្តិធម៌

ច្បាប់ជាតិ នៃប្រទេសកម្ពុជា ក៏អនុញ្ញាតឲ្យតុលាការសម្រេចបដិសេធលើមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យដែលនីតិវិធីចាប់ផ្តើមមជ្ឈត្តកម្មមិនសមស្រប ឬសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការជ្រើសតាំងមជ្ឈត្តករមិនបានធ្វើឡើងសមរម្យ ឬមិនអាចការពារខ្លួនដោយសារមូលហេតុផ្សេងទៀត។[44]

---

[41] មាត្រា ៣៥៣.៣ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី

[42] មាត្រា ២ (ឈ)នៃច្បាប់ ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម កំណត់ថា ធុរកិច្ចដែលមានប្រភេទជាពាណិជ្ជកម្មមានជាអាទិ៍៖ កិច្ចការជំនួញដើម្បីផ្គត់ផ្គង់ ឬការផ្លាស់ប្តូរទំនិញ ឬសេវាផ្សេងៗ កិច្ចព្រមព្រៀងនៃការចែកចាយតំណាង ឬទីភ្នាក់ងារពាណិជ្ជកម្ម ការទិញលក់គណនីក្រុមហ៊ុន ការជួលទីតាំង ឬសម្ភារៈវត្ថុ ការងារស្ថាបនា ការពិគ្រោះយោបល់វិស្វកម្ម ការចេញអាជ្ញាប័ណ្ណ ការវិនិយោគទុន ការផ្តល់ហិរញ្ញវត្ថុ ការធ្វើអាជីវកម្មធនាគារ ការធានារ៉ាប់រង កិច្ចព្រមព្រៀងធ្វើអាជីវកម្ម ឬសម្បទានក្រុមហ៊ុនចំរុះ និងប្រភេទផ្សេងៗទៀត នៃសហប្រតិបត្តិការឧស្សាហកម្ម ឬពាណិជ្ជកម្ម និងការដឹកជញ្ជូនទំនិញ ឬអ្នកដំណើរតាមផ្លូវអាកាស ផ្លូវទឹក ផ្លូវគោក។ "

[43] The Principles and Practice of International Commercial Arbitration, Margaret L. Moses, 2008, Cambridge University Press, ទំព័រ ២១៦

[44] មាត្រា ៣៥៣.៣ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី

មាត្រា៥.ខ នៃអនុសញ្ញាទីក្រុងញូយ៉ក បានកំណត់ល័ក្ខខ័ណ្ឌបដិសេធស្របគ្នានឹងច្បាប់ជាតិស្តីពីការជូនដំណឹងមិនសមស្របរួមមាន ទាំងការតែងតាំងមជ្ឈត្តករ ក៏ដូចជាអំពីនីតិវិធីមជ្ឈត្តកម្មផងដែរ។ លើសពីនេះមាត្រា១៥.២ នៃច្បាប់ស្តីពីការយល់ព្រម និងការអនុវត្តអនុសញ្ញាអង្គការសហប្រជាជាតិបានសម្របតាមមាត្រា ៥.ខ នៃអនុសញ្ញាទីក្រុងញូយ៉ក ដោយផ្តល់ឲ្យតុលាការនូវអំណាចបដិសេធមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ផ្អែកលើហេតុផលដែលថា ភាគីម្ខាងទៀតមិនបានផ្តល់នូវឱកាសចូលរួមតវ៉ាក្តី។ ជាទូទៅតុលាការអនុវត្តមិនព្យាយាមធ្វើការវាយតម្លៃឡើងវិញពីការដោះស្រាយបញ្ហាទទួលយកភស្តុតាងបង្ហាញនៅមជ្ឈត្តកម្ម ឬលើដែនកំណត់លើចំនួនសាក្សី ឬទំហំនៃសាក្ខីកម្មរបស់សាក្សីទាំងឡាយ។ ប៉ុន្តែប្រសិនរបៀបដែលឈានដល់ការចេញសេចក្តីសម្រេចរបស់មជ្ឈត្តកម្មលើរឿងក្តីមួយ ត្រូវបានមើលឃើញថា ប៉ះពាល់ដល់ការផ្តល់យុត្តិធម៌យ៉ាងសំខាន់ នោះអាចធ្វើឲ្យតុលាការអនុវត្តមួយយល់ថាការសម្រេចនៅមជ្ឈត្តកម្មបានបដិសេធគោលការណ៍ស្មើភាពគ្នានៅចំពោះមុខច្បាប់។[45]

ដោយឡែក ឃ្លាដែលរៀបរាប់ថា "មិនអាចការពារខ្លួនដោយសារមូលហេតុផ្សេងទៀត" នៃមាត្រា៣៥៣.៣ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីជាឧទាហរណ៍ មិនបានបង្កើតឲ្យមានជាស្តង់ដារសម្រាប់បកស្រាយមួយច្បាស់លាស់ទេ ប៉ុន្តែនឹងបើកផ្លូវឲ្យមានការពិនិត្យពីតុលាការយ៉ាងទូលំទូលាយថាតើមានការបំពាន ឬបដិសេធគោលការណ៍ស្មើភាពគ្នានៅចំពោះមុខច្បាប់ ឬទេ? ក្នុងពេលទន្ទឹមគ្នានេះ មាត្រា ១៥.២ នៃច្បាប់ស្តីពីការយល់ព្រម និងការអនុវត្តអនុសញ្ញាអង្គការសហប្រជាជាតិមិនបានចែងពីមូលហេតុការពារផ្សេងទៀត ដូចដែលមាត្រា៣៥៣.៣ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនោះទេ។ ហេតុផលខុសគ្នានេះអាចធ្វើឲ្យតុលាការយល់ខុសគ្នាក្នុងការប្រើអំណាចត្រួតពិនិត្យរបស់ខ្លួន ដើម្បីសម្រេចថាត្រូវបដិសេធមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបរទេស។

៤. វេទិកា ឬនីតិវិធី នៃមជ្ឈត្តការ មិនស្របតាមការព្រមព្រៀងរបស់ភាគី

តុលាការក៏អាចសម្រេចមិនទទួលស្គាល់ ឬប្រតិបត្តិមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ផ្អែកលើហេតុផលនៃកំហុសពីការបង្កើតវេទិការមជ្ឈត្តការ ឬនីតិវិធីប្រើក្នុងមជ្ឈត្តការនោះមិនបានស្របទៅនឹងបញ្ញត្តិដែលគូភាគីបានព្រមព្រៀងគ្នា បន្ទាប់ពីភាគីដែលនឹងខាតប្រយោជន៍បង្ហាញពីភស្តុតាងពី

[45] The Principles and Practice of International Commercial Arbitration, Margaret L. Moses, 2008, Cambridge University Press, ទំព័រ ២១១

កំហុសនោះ។ ក្នុងករណីដែលភាគីមិនមានការព្រមព្រៀងជាមុនទេ មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យមួយអាចមិនត្រូវទទួលស្គាល់ និងប្រតិបត្តិដោយផ្អែកលើហេតុផលដែលផ្ទុយនឹងច្បាប់នៃប្រទេសដែលត្រូវបានធ្វើវេទិការមជ្ឈត្តការនោះ(lex arbitri)។[46] តុលាការត្រូវបកស្រាយទ្រឹស្ដី"នីតិវិធីមជ្ឈត្តការ" ក្នុងន័យទូលាយ ដោយរួមបញ្ចូលស្ថានភាពដែលកើតឡើងចាប់តាំងពីពេលដែលមានសំណើធ្វើមជ្ឈត្តការរហូតដល់នីតិវិធីក្រោយពេលចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ។[47] ដោយហេតុថាការបកស្រាយក្នុងន័យចង្អៀត និងធ្វើឲ្យការបដិសេធមិនទទួលស្គាល់ ឬអនុវត្តមានភាពផុយស្រួយពេកជាហេតុធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់ដំណើរការមជ្ឈត្តការ និងតម្លៃនៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យដែលជាផ្លែផ្ការបស់ដំណើរការនោះ។

៥. មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យដែលមិនទាន់មានអនុភាព ចងកាតព្វកិច្ចរបស់គូភាគី ឬត្រូវបាន លុបចោល ដោយតុលាការនៃប្រទេស ដែលមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យត្រូវបានចេញ

អនុលោមតាមមាត្រា ៥.១.ង នៃអនុសញ្ញាទីក្រុងញូយ៉ក មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យមួយមិនអាចអនុវត្តបានទេ លើកលែងតែមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យនោះបានចងកាតព្វកិច្ចរបស់គូភាគី។ ទោះបីជាពាក្យ "ចងកាតព្វកិច្ច" មិនមានពន្យល់នៅក្នុងអនុសញ្ញាក៏ដូចជានៅក្នុងច្បាប់ខ្មែរពាក់ព័ន្ធនឹងមជ្ឈត្ត-ការពាណិជ្ជកម្ម ពាក្យនេះត្រូវបានគេយល់ជាទូទៅថា រឿងអង្គសេចក្ដីបានចប់សព្វគ្រប់ហើយ និងឧទ្ធរណ៍លើរឿងដដែលមិនអាចធ្វើឡើងទេ។ នៅពេលដែលតុលាការអនុវត្តទទួលស្គាល់មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យមួយថា មានសុពលភាព និងចងកាតព្វកិច្ច មជ្ឈត្តវិនិឆ្ឆ័យនោះមានតម្លៃស្មើនឹងសាលក្រមរបស់តុលាការអនុវត្តនោះ។[48] ដោយសារមជ្ឈត្តវិនិឆ្ឆ័យមានឋានៈពេញលេញផ្លូវការតាមច្បាប់ បញ្ហាទាំងឡាយដែលបានសម្រេចរួចហើយដោយមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ជារឿយៗមិនអាចធ្វើការប្ដឹង ឬធ្វើមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យឡើងវិញទេ។[49]

ម៉្យាងវិញទៀត អនុលោមតាមមាត្រា ៥.១.ង នៃអនុសញ្ញាទីក្រុងញូយ៉ក ដដែលបានចែងថា តុលាការអាចអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបរទេសមួយបាន នៅពេលដែលមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យនោះ

---

[46] មាត្រា ៥.១.ឃ នៃ អនុសញ្ញាទីក្រុង ញូវ យ៉ក

[47] Jarvin, S. “Irregularity in the Composition of the Arbitral Tribunal and the Procedure.” In: Gaillard, E. and D. DiPietro (eds.) Enforcement of Arbitration Agreements and International Arbitral Awards. Cameron (May 2008), p. 730. ISBN 13:9781905017472.

[48] The Principles and Practice of International Commercial Arbitration, Margaret L. Moses, 2008, Cambridge University Press, ទំព័រ ២០៣

[49] Gary Born, International Commercial Arbitration, 916 (2001).

មិនត្រូវបានជំទាស់ ឬលុបចោលដោយស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ចដែលបានចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យនោះ។ យោងតាមសន្ធិសញ្ញាទីក្រុងញូយ៉ក ក៏ដូចជាច្បាប់ស្តីពីការយល់ព្រម និងការអនុវត្តអនុសញ្ញាអង្គការសហប្រជាជាតិរបស់កម្ពុជា តុលាការអនុវត្តក្នុងប្រទេសកម្ពុជាមានអំណាចក្នុងការទទួលស្គាល់ ឬអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ តែមិនមានអំណាចក្នុងការលុបចោលមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យនោះទេ។ ដូច្នេះ ភាគីដែលនឹងបាត់បង់ប្រយោជន៍ដែលចង់លុបចោលមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ត្រូវដាក់ពាក្យមកតុលាការដែលបានសម្រេចចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ។ ចំណែកភាគីដែលឈ្នះដែលចង់អនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យត្រូវដាក់ពាក្យទៅតុលាការ ដែលទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ភាគីដែលនឹងបាត់បង់ប្រយោជន៍ (ភាគីចាញ់) តាំងនៅ។[50]

ទោះបីជាចំនុចទាំង ៥ ខាងលើទាមទារឲ្យមានការសំអាងបញ្ជាក់ដោយបង្ហាញភស្តុតាងពីភាគីដែលនឹងទទួលការខូចខាតប្រយោជន៍ជាមុន[51]ក៏ដោយ លក្ខខ័ណ្ឌនេះរឹតតែផ្តល់ហេតុផលឲ្យតុលាការអនុវត្តធ្វើអន្តរាគមន៍ស៊ីជម្រៅ ក្នុងការរើកញែកលក្ខខ័ណ្ឌនីតិវិធីនៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យក្នុងក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ ដោយឡែកចំណុចខាងក្រោម សម្គាល់អំពីអំណាចធ្វើការសម្រេចឡើងវិញដោយផ្ទាល់មុខ[52]ដើម្បីបដិសេធការអនុវត្តសេចក្តីសម្រេចមជ្ឈត្តការ តាមការយល់ឃើញរបស់តុលាការអនុវត្តដូចតទៅ[53]៖

១. ចំណុចដែលជាកម្មវត្ថុនៃវិវាទ មិនអាចដោះស្រាយបាន ដោយមជ្ឈត្តកម្ម។

២. ការទទួលស្គាល់ ឬ ការអនុវត្តសេចក្តីសម្រេចមជ្ឈត្តករ ផ្ទុយនឹងសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ។

១. ចំណុចវិវាទមិនអាចដោះស្រាយបានដោយមជ្ឈត្តកម្ម

ដោយហេតុថាមាត្រា១ នៃអនុសញ្ញាទីក្រុងញូយ៉ក បានអនុញ្ញាតឲ្យរដ្ឋនីមួយៗ រួមទាំងកម្ពុជាអនុវត្តតាមអនុសញ្ញាលើកម្មវត្ថុនៃទំនាស់ពាណិជ្ជកម្ម ប៉ុន្តែទុកចំណុចខុសៗគ្នាដែលត្រូវចាត់ទុកថា "ពាណិជ្ជកម្ម" ឲ្យប្រែប្រួលតាមបទដ្ឋានត្រួតពិនិត្យរបស់ច្បាប់ជាតិដែលទាមទារឲ្យ

[50] The Principles and Practice of International Commercial Arbitration, Margaret L. Moses, 2008, Cambridge University Press, ទំព័រ ២១៣

[51] មាត្រា ៣៥៣.៣ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី

[52] ដោយមិនចាំបាច់មានការសំអាងបញ្ជាក់អំពីហេតុទាំងឡាយមាននៅក្នុងចំណុច ក ដល់ខ នៃមាត្រា ៣៥៣.៣ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ពីភាគីដែលនឹងទទួលការខូចខាតផលប្រយោជន៍។

[53] មាត្រា ៣៥៣.៤ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី

មានការពិនិត្យបកស្រាយយ៉ាងទូលំទូលាយ។[54] ស្ថានភាពនេះ ទាក់ទងនឹងគោលការណ៍នីត្យានុកូលដែលកំណត់ថា ចំណុចវិវាទមួយត្រូវមានច្បាប់ចែងថាមិនអាចត្រូវដោះស្រាយ ដោយមជ្ឈត្តកម្ម។ ច្បាប់របស់ប្រទេសកម្ពុជាមិនមានចែងពីចំណុចដែលមិនអាចដោះស្រាយបានដោយវេទិការមជ្ឈត្តកម្មទេ តែមានចែងពីអត្ថន័យនៃទំនាក់ទំនងពាណិជ្ជកម្ម នៅក្នុងមាត្រា២ (ឈ) នៃច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម។ គេអាចធ្វើការកត់សម្គាល់ថា ច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ធ្វើឡើងដើម្បីដោះស្រាយទំនាស់ពាណិជ្ជកម្ម និងស្របតាមការស្ម័គ្រចិត្តរបស់ភាគីវិវាទ។[55]

ដោយឡែកចំពោះទំនាស់ដទៃទៀត ដែលមិនស្ថិតនៅក្នុងដែនកំណត់នៃទំនាស់ពាណិជ្ជកម្ម និងស្របតាមគោលការណ៍ស្ម័គ្រចិត្តទេ នឹងត្រូវដោះស្រាយដោយស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ចមិនមែនមជ្ឈត្តកម្ម។ ច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មមិនមានអនុភាពផ្លូវច្បាប់ លើច្បាប់នានាដទៃទៀត ដែលគ្រប់គ្រងទំនាស់ពាណិជ្ជកម្មដែលគ្មានការស្ម័គ្រចិត្តរបស់ភាគីអំពីសមត្ថកិច្ចដែលគេចង់ឲ្យដោះស្រាយ និងច្បាប់ដែលគ្រប់គ្រងទំនាស់មិនមែនពាណិជ្ជកម្មទេ។[56]

តុលាការអនុវត្តដែលត្រួតពិនិត្យមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ អាចពិនិត្យមើលថាតើវេទិការមជ្ឈត្តកម្មបរទេសបានដោះស្រាយទំនាស់របស់ភាគីឬទេ ឬបានសម្រេចពីលទ្ធផលមួយដែលបានប៉ះពាល់ដល់ប្រយោជន៍របស់តតីយជនឬទេ។[57]

២. សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ

មាត្រា ៥ (២) (ខ) នៃអនុសញ្ញាទីក្រុងញូយ៉កពន្យល់ថា ការទទួលស្គាល់ និងការអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យអាចត្រូវបានជំទាស់ ប្រសិនបើតុលាការរកឃើញថា ការទទួលស្គាល់ ឬការអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យផ្ទុយនឹងគោលនយោបាយសាធារណៈរបស់ប្រទេសនោះ៕ ទោះបីជាយ៉ាង

---

[54] សូមមើលផងដែរ មាត្រា ២(ឈ) នៃច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម។ សូមមើលអត្ថបទ "ចំនុចវិវាទដែលអាចសម្រេចសេចក្តីបានដោយវេទិការមជ្ឈត្តការពាណិជ្ជកម្មកម្ពុជា" ដោយមេធាវីគីម សាន នៃព្រឹត្តិបត្រមេធាវី លេខ ១៤ ខែ កក្កដា-កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៧។

[55] មាត្រា ១ កថាខ័ណ្ឌ១ នៃច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ដែលត្រូវបានអនុម័ត នៅថ្ងៃទី ៦ ខែមីនា ឆ្នាំ ២០០៦ ។

[56] មាត្រា ១ កថាខ័ណ្ឌ២ នៃច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម

[57] មាត្រា១ កថាខ័ណ្ឌ១ នៃច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ធ្វើឡើង "......ដើម្បីការពារសិទ្ធិ និងផលប្រយោជន៍នៃភាគីវិវាទទាំងនេះ...." ប៉ុណ្ណោះ។

ណាក៏ដោយ ការចែងដូច្នេះនៅតែចោទជាបញ្ហា នៃការបកស្រាយទូលំទូលាយលើពាក្យគោលនយោបាយសាធារណៈ ដែលនាំឲ្យមានការបដិសេធការអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបរទេស។[58]

ដោយឡែក ស្តង់ដារក្នុងការកំណត់ថា ការអនុវត្តមួយធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ត្រូវពិចារណាលើស្តង់ដារនៃបន្ទាត់នយោបាយសាធារណៈដែលបានអនុវត្តដោយតុលាការនៃរដ្ឋដទៃទៀត នៃអនុសញ្ញាទីក្រុងញូយ៉ក(ក្នុងនាមជាភាគី)បានអនុវត្ត។[59] ផ្អែកតាមន័យនេះតុលាការប្រទេសកម្ពុជាអាចធ្វើការជ្រើសរើសបន្ទាត់នយោបាយសាធារណៈណាមួយឬច្រើនរបស់ប្រទេសដទៃដែលជាភាគីនៃអនុសញ្ញាដែលប្រហាក់ប្រហែលនិងស្ថានភាពរបស់គោលនយោបាយរបស់ប្រទេសកម្ពុជា មុនឈានដល់ការសម្រេចមិនអនុវត្ត។ ប៉ុន្តែការជ្រើសរើសនេះ គួរសម្រួលដល់ការអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ជាជាងបង្កឲ្យមានជាល័ក្ខខ័ណ្ឌតឹងរឹងជាង ដែលឈានដល់ការសម្រេចមិនអនុវត្តតាមអនុសញ្ញាទីក្រុងញូយ៉ក។[60] ដោយហេតុថា ជារឿយៗ ភាគីដែលនឹងទទួលការខូចខាតផលប្រយោជន៍ពីការអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ លើកពីមូលហេតុទាំងអស់ខាងលើនៅក្នុងការស្នើបដិសេធរបស់ខ្លួន ការត្រួតពិនិត្យផ្អែកតុលាការ យ៉ាងទូលំទូលាយមិនងាយជៀសវាងបានឡើយ នៅពេលមានភាគីដែលលើកឡើងនោះ សំអាងបញ្ជាក់អំពីហេតុនោះ។[61]

៣. សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

- តុលាការអនុវត្តអាចបដិសេធការទទួលស្គាល់ និងអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបរទេសណាមួយតាមករណីលែកលែងប៉ុណ្ណោះ និងត្រូវធ្វើឡើងឲ្យស្របតាមមាត្រា៥.១ នៃអនុសញ្ញា ទីក្រុងញូយ៉កផងដែរ ដែលមាត្រានេះតម្រូវឲ្យភាគីដែលខូចខាត

---

[58] The Principles and Practice of International Commercial Arbitration, Margaret L. Moses, 2008, Page 218.

[59] មាត្រា ១៥.ខ.២ នៃច្បាប់ស្តីពីការយល់ព្រម និងការអនុវត្តអនុសញ្ញាអង្គការសហប្រជាជាតិចែងអំពីការទទួលស្គាល់ និងការប្រតិបត្តិសេចក្តីសម្រេចមជ្ឈត្តករបរទេសចុះថ្ងៃទី ២៣ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០១។

[60] មាត្រា ៤ នៃច្បាប់ស្តីពីការយល់ព្រម និងការអនុវត្តអនុសញ្ញាអង្គការសហប្រជាជាតិចែងអំពីការទទួលស្គាល់ និងការប្រតិបត្តិសេចក្តីសម្រេចមជ្ឈត្តករបរទេសចុះថ្ងៃទី ២៣ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០១ ចែងថា "តុលាការកម្ពុជាត្រូវតែសម្រេចឲ្យស្របតាមអនុសញ្ញាទីក្រុងញូយ៉ក ក្នុងការវិនិច្ឆ័យលើការទទួលស្គាល់ និងការប្រតិបត្តិនូវសេចក្តីសម្រេចមជ្ឈត្តករបរទេស។"

[61] International Commercial Arbitration for law students, Kindle Edition, Loc 4540 វាក៏ជាការអនុវត្តនៅក្នុងតុលាការ នៃយុត្តាធិការអនុវត្តភាគច្រើន ដែលរួមមានបញ្ហាទាំងអស់ដែលចែងនៅក្នុងការលើកលែង។

ប្រយោជន៍ផ្តល់ភស្តុតាងបង្ហាញថា មានឧបសគ្គក្នុងការទទួលស្គាល់ និងអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ។[62] មាត្រា ៣៥៣.៧ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី មិនបានអនុញ្ញាតិឲ្យតុលាការអនុវត្តក្នុងស្រុក ធ្វើការស្រាវជ្រាវអំពីភាពត្រឹមត្រូវ ឬភាពមិនត្រឹមត្រូវ នៃខ្លឹមសារមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបរទេសឡើយ។

- ផ្អែកតាមក្របខ័ណ្ឌច្បាប់របស់ប្រទេសកម្ពុជា តុលាការអនុវត្តមិនមានកាតព្វកិច្ច (តែមានសិទ្ធិ)[63] ក្នុងការជំទាស់មិនទទួលស្គាល់ និងអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបរទេសឡើយ ហើយក៏មិនអាចជំទាស់មិនអនុវត្តតាមមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបរទេស ដោយការផ្តួចផ្តើមផ្ទាល់ខ្លួន ដោយអនុលោមតាមមាត្រា ៥. ១ នៃអនុសញ្ញាទីក្រុងញូយ៉ក។[64]

---

[62] Non-Recognition of Foreign Arbitral Awards Pursuant to Article V 1 d of the New York Convention, Juridiskā zinātne / Law, No. 6, 2014, ទំព័រ160។

[63] ដូចខាងលើ (លេខ៣០)។

[64] មាត្រា ៥.២ នៃអនុសញ្ញាទីក្រុងញូវយ៉ក តម្រូវឲ្យមានល័ក្ខខ័ណ្ឌ២ ដើម្បីតុលាការអនុវត្ត អាចចូលអន្តរាគមន៍បាន ១. មានការស្នើពីភាគីដែលនឹងខាតប្រយោជន៍ ២. ភាគីដែលខាតប្រយោជន៍ត្រូវផ្តល់ភស្តុតាងនៃឧបសគ្គទាក់ទងនឹងការទទួលស្គាល់ និងការអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបរទេសនោះ។